

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 130/2021**

Het Hof verwerpt grotendeels de beroepen tot vernietiging tegen het gemeentewegendecreet

Twee beroepen tot vernietiging zijn ingediend tegen het gemeentewegendecreet van 3 mei 2019 dat een uniform juridisch statuut invoert voor alle wegen waarvan de gemeente de beheerder is. De verzoekers uiten kritiek op talrijke aspecten van het decreet.

Het Hof oordeelt dat de verwervingsplicht die geldt voor de aanleg voor nieuwe gemeentewegen, ook geldt voor de verplaatsing van een gemeenteweg op privaat domein. Bijgevolg wordt de regeling vernietigd die ertoe leidt dat de verplaatsing geldt als titel voor de vestiging van een erfdienstbaarheid van doorgang. Voorts vormt het vergoedingssysteem bij meer- of minderwaarde van het perceel waarop de gemeenteweg gelegen is, geen onevenredige beperking van het eigendomsrecht. Evenmin is dit het geval voor de regeling inzake het ontstaan en de opheffing van gemeentewegen wegens langdurig (niet-)gebruik, aangezien de gemeentelijke beslissingen hierover steeds kunnen worden betwist bij de rechter.

1. Context van de zaak

Het decreet van het Vlaamse Gewest van 3 mei 2019 houdende de gemeentewegen voert een uniform juridisch statuut in voor alle wegen waarvan de gemeente de beheerder is. De decreetgever wenst de versnipperde regelgeving te harmoniseren en te moderniseren. De twee beroepen tot vernietiging tegen het gemeentewegendecreet zijn ingediend door de vzw Landelijk Vlaanderen en een aantal personen die al enkele jaren betrokken zijn in een juridisch conflict met gemeenten over de ligging van wegen die raken aan hun percelen.

2. Onderzoek door het Hof

Het Hof onderzoekt in het arrest de kritiek van de verzoekers op verscheidene aspecten van het decreet enkel in zoverre de middelen voldoende duidelijk uiteengezet zijn. In het [arrest nr. 21/2020 van 6 februari 2020](#) verwierp het Hof de vordering tot schorsing die werd ingediend door één van de verzoekers.

2.1. Het gemeentelijke rooilijnplan en het administratief beroep (B.14.1 tot B.15.5)

De verzoekers bekritisieren dat bij een administratief beroep de Vlaamse regering het rooilijnplan slechts om specifieke redenen kan vernietigen, wat onvoldoende rechtsbescherming zou bieden. Het Hof wijst erop dat een rooilijnplan de precieze ligging en de breedte van een gemeenteweg vastlegt door het optekenen van de rooilijnen. Iedereen die

(waarschijnlijk) gevolgen ondervindt of belanghebbende is bij de beslissing tot definitieve vaststelling van het gemeentelijk rooilijnplan of de opheffing van de gemeenteweg, kan tegen die beslissing een administratief beroep instellen bij de Vlaamse regering, die alleen kan vernietigen om bepaalde redenen opgesomd in het decreet. Tegen de beslissing van de Vlaamse regering in het kader van die procedure kan een vordering tot schorsing en een beroep tot nietigverklaring worden ingesteld bij de Raad van State. Uit de rechtspraak van de Raad van State blijkt dat de Raad een volwaardige toetsing doorvoert zowel aan de wet als aan de algemene rechtsbeginselen. De beperkte toetsingsbevoegdheid van de Vlaamse regering heeft niet tot gevolg dat de Raad van State niet zou kunnen oordelen over andere middelen. De kritiek is dus niet gegrond.

2.2. De realisatie van de gemeentewegen (B.18.1 tot B.20.5)

De verzoekers klagen aan dat het decreet een onverantwoord verschil in behandeling invoert tussen eigenaars van percelen waarop een nieuwe gemeenteweg wordt aangelegd en die waarop een bestaande gemeenteweg wordt gewijzigd of verplaatst. Het Hof stelt vast dat wanneer er sprake is van een verplaatsing of wijziging van een gemeenteweg op privaat domein er geen verwervingsplicht geldt. Het ziet niet in waarom ten aanzien van de eigenaar van de grond waarop een nieuwe gemeenteweg of een nieuw wegdeel zal worden gesitueerd bij een verplaatsing geen verwervingsplicht op de gemeente rust, terwijl die plicht wel bestaat wanneer de aanleg van de nieuwe gemeenteweg niet het gevolg is van een verplaatsing. De bestreden bepaling dient bijgevolg zo te worden geïnterpreteerd dat de verwervingsplicht eveneens van toepassing is op nieuwe gemeentewegen of nieuwe wegdelen als gevolg van een verplaatsing van gemeentewegen. Evenmin kan worden ingezien waarom de verplaatsing van de gemeenteweg, in tegenstelling tot de aanleg ervan, zou moeten gelden als titel voor de vestiging van een erfdiensbaarheid van doorgang. Dit aspect wordt dan ook vernietigd. Voorts gaat het vergoedingssysteem bij meer- of minderwaarde van het perceel waarop de gemeenteweg gelegen is (en niet louter de grondstrook die wordt ingenomen door de gemeenteweg) gepaard met voldoende waarborgen en vormt het dus geen onevenredige beperking van het eigendomsrecht.

2.3. Het ontstaan en de opheffing van gemeentewegen wegens langdurig gebruik of niet-gebruik (B.23.1-B.27.5)

Het Hof oordeelt dat uit het decreet en de parlementaire voorbereiding duidelijk blijkt dat het dertigjarig publiek gebruik dat aanleiding kan geven tot de vaststelling van de vestiging van een publiek recht van doorgang, openlijk, duidelijk en ondubbelzinnig moet zijn, in lijn met de criteria voor publiek gebruik die volgen uit de rechtspraak van het Hof van Cassatie. Dat de gemeente zelf kan oordelen over het langdurig publiek (niet-)gebruik vormt geen probleem, aangezien die beslissing bij de rechter kan worden betwist. Voorts dient de gemeente haar beslissing zorgvuldig voor te bereiden en te motiveren overeenkomstig de beginselen van behoorlijk bestuur.

Het gemeentewegendecreet maakt mogelijk dat de gemeente, als bezitter, op eigen initiatief eigenaar kan worden na een verjaringsperiode van dertig jaar zonder dat hiervoor een rechterlijke uitspraak of instemming vereist is. Aangezien de wettigheid van die handeling kan worden betwist voor de rechter, wordt er geen onevenredige afbreuk gedaan aan het eigendomsrecht. Indien niet is voldaan aan de voorwaarden van de verkrijgende verjaring, dient de rechter vast te stellen dat de gemeentelijke beslissing onwettig is. Is aan de voorwaarden wel voldaan, zal de gemeente als bezitter geen enkele vergoeding verschuldigd zijn.

2.4. Het beheer van de gemeentewegen (B.30.1-B.30.6)

De bestreden bepaling over het beheer van de gemeentewegen heeft betrekking op bestaande gemeentewegen en beoogt onder meer een oplossing te bieden voor het onrechtmatig afsluiten ervan. In tegenstelling tot wat de verzoekers lijken aan te nemen, laat het gemeentewegendecreet niet toe dat de gemeente optreedt op grondstroken waar geen gemeenteweg is gelegen. Overigens stelt de bestreden bepaling en de parlementaire voorbereiding dat de uitvoering van de beheerstaken moet gebeuren overeenkomstig de relevante regelgeving, met in begrip van de vergunningsplicht in het kader van ruimtelijke ordening. Het Hof besluit dan ook dat deze bepaling geen onevenredige beperking inhoudt van het eigendomsrecht.

2.4. De overgangsbepalingen (B.34.1-B.34.4)

In tegenstelling tot wat de verzoekers beweren, stelt het Hof vast dat de decreetgever geenszins heeft willen afwijken van de gangbare regels van overgangsrecht en geen terugwerkende kracht wilde verlenen aan de nieuwe verjaringsregels.

3. Besluit

Het Hof verwerpt de beroepen, met uitzondering van een beperkte vernietiging en de interpretatie van een bepaling met betrekking tot de verplaatsing van gemeentewegen.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnanties vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Sarah Lambrecht](#) | 02/500.12.83 | [Frank Meersschaut](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21

Volg het Hof via Twitter [@ConstCourtBE](#)